

χρὺς ἐξοντώσεως, καθ' ὃν οἱ Βοχὴ φονεύουσιν ἀδιακρίτως ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐπικαταράτου φυλῆς, ὅσα περιπέσουν εἰς χεῖράς των. Δὲν φεῖδονται δὲ οὔτε τῶν γυναικῶν, οὔτε τῶν παιδίων καὶ ἡ πάλῃ αὕτη, καθ' ἣν ὅλαι τῆς Ἰνδικῆς αἰ λοιπαὶ φυλαὶ (αἱ μὴ ληστρικαὶ) τάσσονται ὑπὲρ τῶν Βοχῇ, διαρκεῖ συχνάκις ἐπὶ γενεάς.

Πρὸ ἐξηκονταετίας περίπου ἅπασα ἡ φιλή τῶν γλαβάδ, ἥτις ἔζη ἐκ διαρπαγῶν ἐν τοῖς Νιελγκουρρῇ—ὄρεσι πρὸς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Ἰνδικῆς—ἐξωλυθρεύθη ἕνεκεν τοιαύτης αἰτίας. Ἐπὶ εἰκοσιπέντε ἔτη οἱ Βοχὴ κατεδίωκον αὐτὴν καὶ ἐπὶ τέλους τὴν κατέστρεψαν, τῶν Ἀγγλῶν μὴ δυνηθέντων ν' ἀντιστῶσι, διότι ὅλοι εἶχον ἐξεγερθῇ κατ' ἐκείνης. Ἐὰν τυχὸν Βοχὴ καταστῇ ἔνοχος κλοπῆς πράγματος, ὅπερ τῷ ἐνεπιστεύθησαν, οὐ μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ὅλη τοῦ ἡ οἰκογένεια φονεύονται ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων.

Αἱ ἄγριοι αὗται περὶ τιμῆς παραδόσεις, ἂν τὰς δύο ταύτας ἐκφράσεις δύναται τις νὰ μεταχειρισθῇ ὁμοῦ, τόσῃν περιῆψαν δόξαν εἰς τὴν φυλὴν αὐτὴν τῶν ἀγγελιαφόρων, ὥστε οἱ Εὐρωπαῖοι ἔμποροι ἀναθέτουσιν εἰς αὐτὴν ὅ,τι ἔχουσι νὰ μεταφέρωσι· καὶ οἱ Ἀγγλοὶ δὲ καὶ Γάλλοι διοικηταὶ οὐδόλως διστάζουσι νὰ τῇ ἐμπιστευθῶσιν ἄνευ ἐγγυήσεώς τινος ἀξίας λόγου ποσότητας χρημάτων, δι' ὧν πληρωθήσονται οἱ μισθοὶ τῶν στρατιωτῶν τῶν εἰς ἀπόκεντρα σταθμευόντων μέρη.

Εἰς Βοχὴ προτιμᾶται ἀπὸ ὁλόκληρον τάγμα· δύνασαι δὲ νὰ ἐμπιστευθῇς αὐτῷ πᾶν ὅ,τι πολύτιμον κατέχεις ἐν τῷ κόσμῳ, τὴν γυναῖκά σου, τὰ τέκνα σου, τὴν περιουσίαν σου· ἄφες αὐτὸν νὰ πράξῃ ὅ,τι ἡξέουσι καὶ ἂν πρόκηται νὰ διανύσῃ ἀπόστασιν τριακοσίων ἢ τετρακοσίων λευγῶν, διότι οὐδὲν ὑπάρχει παράδειγμα ὅτι ἡ πολύτιμος παρακαταθήκη δὲν ἀπεδόθη ὅπου δεῖ.

Συχνάκις ἐδέησε νὰ μεταβῶ παρὰ τῷ συζύγῳ μου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ διήνυσα ἐξήκοντα ἕως ὀγδοήκοντα λεύγας ἐπὶ φορείου φερομένου ὑπὸ ἑξ Βοχῇ· οὐδέποτε τὸ ἐλά-

χιστον διέπραξαν ἀτόπημα. Ὅτε κατέβαινον τοῦ φορείου, ἐγονάτιζον καὶ ἔθετον τὰς χεῖρας εἰς τὸ πρόσωπον ἵνα μοὶ ἐκφράσωσι τὸν σεβασμὸν των...

Εἰς τινὰς ἐπαρχίας τῆς μαλαβερικῆς παραλίας οἱ Βοχὴ οὐ μόνον ἀγγελιαφόροι εἶναι, ἀλλὰ καὶ παρέχουσιν ἑαυτοὺς ἐγγυητὰς ἐπὶ δανείων.

Ὅταν πλούσιος ἔμπορος τῆς φυλῆς τοῦ κουμμουτῇ ἢ ῥαγιᾶς τις (ἡγεμονίσκος) λάβῃ χρημάτων ἀνάγκην, ἀπευθύνονται εἰς τινὰ Βοχὴ, ὅστις τοῖς προμηθεύει χρήματα παρέχων τὴν ζωὴν τοῦ ὡς ἐγγύησιν. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως τοῦ γραμματίου, ἂν ὁ χρεώστης δὲν ἀποτίσῃ τὸ χρέος τοῦ ὁ Βοχὴ ἀρχίζει νὰ ἐκτελῇ τοὺς ὅρους τῆς ἐγγυήσεως· κτυπᾷ τὸ στῆθος τοῦ δι' ἐγχειριδίου, ἀγγέλλων ὅτι ἂν τὸ ὀφειλόμενον ποσὸν δὲν πληρωθῇ μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, θὰ βυθίσῃ τὸ ἐγχειρίδιόν του εἰς τὴν ἰδίαν καρδίαν· καὶ ἐπειδὴ ἀδιστάκτως θὰ πράξῃ τοῦτο καὶ οἱ ὁμόφυλοί του θὰ τὸν ἐκδικηθῶσιν, ὁ δανεισθεὶς, ἔν' ἀποφύγῃ τὴν ἀντεκδίκησιν, πληρώνει ἀμέσως. Ἄν δὲν ἔχῃ αὐτὸς χρήματα, διευθύνεται εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του, οἵτινες τῷ παρέχουσι τ' ἀναγκαῖα.

Τοιαῦται ἐγγυήσεις συνεχῶς δίδονται· ὁ δὲ δανειστής προθύμως δέχεται, διότι εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ πληρωθῇ.

Υ. Π. Α.

ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ.

Ἐν παντὶ καιρῷ παρετήρησαν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σελήνης ποσότητα ζωφωδῶν κηλίδων, αἵτινες, πολὺ πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῶν τηλεσκοπίων, συνετέλεσαν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ὑπῆρχον ἀνισότητες ἐδάφους ὁμοῖαι πρὸς τὰς τῆς γῆς. Τὸ φαινόμενον τοῦτο πολλὰς παρήγαγε δεισιδαιμονίας· οἱ μὲν διετείνοντο ὅτι δι' ὧρων τὸ σῶμα Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου καθειργμένου ἐν τῇ σελήνῃ πρὸς τιμωρίαν τῆς προδοσίας του, οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἐ-

πίστευον ὅτι βλέπουν λαγῶν· λαοὶ τινες τῆς Ἀσίας ἐθεοβαίουν ὅτι ἡ σελήνη τὴν κάτω τοπτρον ἐν ᾧ ἀντηνακλῶντο αἱ θάλασσαι καὶ αἱ ἡπειροὶ τῆς γῆνους σφαίρας καὶ τινες φιλόσοφοι τῆς ἀρχαιότητος ἐπιστοποῖουν ὅτι αἱ κηλίδες αὗται ἦσαν ἡ σκιά σωματίων κυμαينوμένων μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τῆς σελήνης.

Πρῶτος ο Γαλιλαῖος παρετήρησε διὰ τηλεσκοπίου τὸν δίσκον τῆς σελήνης, καὶ αὐτῷ ὀφείλεται ἡ ἀνακάλυψις τῶν ταλαντώσεων τῶν καθιστωσῶν ὁρατὰ, καθόσον ἡ σελήνη εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πλησίον τοῦ ὀρίζοντος, μέρη τινὰ τῆς ἐπιφανείας, ἧτις διηνεκῶς διατελεῖ κεκρυμμένη· οὕτω δὲ, καὶ τοὶ λίαν περιορισμένα μέσα κατέχων, ἐδυνήθη νὰ σχεδιογραφῇ τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα μέρη ἅτινα ἐθεώρει ὡς κορυφὰς ὁρέων φωτιζομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἐνῷ τὰ κατώτερα μέρη ἦσαν ὑπὸ σκιᾷ· διέγραψε δὲ τὴν διάταξιν τῶν λόφων, τῶν πεδιάδων, τῶν ὀροπεδίων καὶ τῶν λίαν σκιωτῶν ὑποβάσεων. Ἐκ τῆς ὑπομονητικῆς μελέτης ταύτης, ἐκ τῶν ἐπανειλημμένων παρατηρήσεων συνήγαγεν ὅτι ἡ σελήνη ἦν κεκαλυμμένη ἀπὸ ὀρη ὑψηλότερα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅτι, φαινόμενον ἄξιον προσοχῆς, τὸ σχῆμα αὐτῶν ἦν στενῶς περιορισμένον ἐν τῷ κύκλῳ. Ὁ Κέπλερ, ὅστις ἐπίσης παρετήρησε τὰς παραδόξους αὐτὰς περιχαρὰς αἰτίας, ἀνήγαγεν εἰς ἀρχὴν τεχνητὴν καὶ ἐπίστευεν ὅτι ἀνεσκάφησαν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς σελήνης ἵνα προφυλάσσωνται ὑπὸ τῆς μακρᾶς καὶ ἐντενοῦς ἐνεργείας τοῦ ἡλίου. Διὰ νὰ ἐκφέρῃ δὲ τοιαύτην ὑπόθεσιν πρέπει νὰ ἡγνῶσι τὴν ἀπειρον ἑκτασιν τῶν κοιλοτήτων αὐτῶν.

Τῶν παρατηρήσεων ἀποδυνουσῶν εὐκολωτέρων ὡς ἐκ τῆς τελειοποιήσεως τῶν ἐργαλείων, ἀνεκάλυψαν ἀλληλοδιαδόχως μεγάλας πεδιάδας, ἐχούσας ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ ἀμαυρὰς κηλίδας, αἵτινες ἐν συνόλῳ καλύπτουσι τὰ δύο τρίτα τοῦ δίσκου. Αἱ μέγιστα τῶν κηλίδων αὐτῶν ἐκλήθησαν θάλασσαι ἐν ᾧ χρόνῳ ἐπιστεύετο ὅτι ἐν τῇ σελήνῃ ὑπῆρχεν ὕδωρ. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦ-

το, αἱ τῆς αὐτῆς μὲν φύσεως, πλὴν μικρότεραι κηλίδες ἐκλήθησαν λίμναι, ἄρμιοι, ἔλη, κτλ. Τινὲς τῶν θαλασσῶν τούτων εἰσὶν ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει περιβεβλημέναι ἐξ εἰδους προχώματος, ὅπερ, ὅταν προσεκτικῶς παρατηρῇ τις αὐτὸ καὶ ἀναλογισθῇ τὴν πραγματικὴν διάστασιν τοῦ, ἀποδεικνύεται ἄξιον τοῦ ὀνόματος ἀλύσεως ὁρέων. Τέλος παρετήρησαν, ἰδίως κατὰ τὴν πανσέληνον, φωτεινὰς τινὰς κηλίδας, περιλαμπεῖς ἐξερχόμενας ὡς ἐκ κέντρου μεγάλων κρατῆρων καὶ ἐχούσας μῆκος πολλῶν ἑκατοντάδων χιλιαμέτρων.

Ὡς πρὸς τοὺς ἡφαιστείους κρατῆρας, ἂν οὗτοι ἔχωσιν ὁμοιόμορφον σύστημα, συνάγεται ἐξ ἐρεύνης ἀκριβοῦς ὅτι ἔχουσι λίαν διάφορον ὄψιν. Οἱ μὲν ἐγείρονται εἰς μέγα ὕψος ἄνω τῆς πέριξ ἐπιφανείας, οἱ δὲ εὗρηνται εἰς κοῖλα μέρη ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιφανείᾳ. Τινὰ τῶν περὶ τοὺς κρατῆρας προχωμάτων εἰσὶν ἀπόκρημνα, ἄλλα δὲ διατέμνονται ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου μὲ θρανία καὶ ὑψηλὰς ὀροφάς· τινὰ εἰσὶν ἀκέραια, ἄλλα διακλαδεύονται, ὄντα ἐν μέρει κρημνισμένα, ἡμικατεστραμμένα ὑπὸ νέων κρατῆρων. Ὅτε μὲν μεμονωμένοι ἐν μέσῳ τῶν πεδιάδων, ὅτε δὲ ἐπισυσσωρευμένοι εἰς στενὸν χώρον, συμπυκνωμένοι, κείμενοι οἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, ἀπωθηθέντες ὑπὸ νέων ἐκρήξεων, πολλοὶ κρατῆρες ἔχουσι μίαν ἢ δύο ἀπορρώγας ἢ κώνους εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ προχώματος, ἐνῷ ἄλλοι δὲν ἔχουσι. Πεδιάδες τινὲς, αἱ ὁποῖαι παρατηροῦμεναι μὲ μέτριον τηλεσκόπιον φαίνονται ὅλως ὁμαλῇ, ἀπ' ἐναντίας παρατηροῦμεναι δι' ἰσχυρωτέρου ἐργαλείου, εἰσὶν ἀνώμαλοι, κεκαλυμμένοι ἀπὸ μικροῦς κρατῆρας, ὅτε μὲν ἀπλῶς κυμαينوμένους, ὅτε δὲ ὀξυτάτους, διατεμνομένους ὑπὸ μακρῶν καὶ στενῶν κρημνῶν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἀπείρους πεδιάδας, τὰς καλουμένας θαλάσσας, παριστῶσι λίαν ἐπαισθητὰς διαφορὰς χρωμάτων, ὅτε μὲν ἀμαυρὸν πράσινον, ὅτε δὲ λευκόφαιον καὶ ἐνίοτε ἀνοικτὸν ἐρυθρόν. Ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ, πολλὰ ἐγένοντο ὑποθέσεις, ἐν αἷς

καί τις αποδίδουσα εἰς τὰς ποικιλίας αὐτὰς τῶν χρωμάτων τὴν ὑπαρξίν βλαστήσεως· ἀλλ' ἐπειδὴ σήμερον ἡξεύρομεν ὅτι ἡ σελήνη δὲν ἔχει ἀτμόσφαιραν, ἔχομεν διδόμενα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ θεωρία αὕτη ἀπέχει τῆς ἀληθείας ὅσον καὶ αἱ ἄλλαι.

Καίτοι τὰ ὄρη δὲν παριστῶσι τόσας ποικιλίας ὅσας οἱ κρατῆρες ἢ αἱ ποικιλίαι αὐταὶ εἰσὶν ἥττον ἐπαισθηταί, οὐχ ἥττον εἰσὶν ἀντικείμενα συνδυασμῶν τινων. Τὰ ὄρη ταῦτα, τὰ σπανίως μεμονωμένα ἐν μέσῳ τῶν πεδιάδων, συνεχέστερον δὲ ἀποτελοῦντα συμπλέγματα, ἐκτείνονται ἐν εἴδει ἀλύσεων εἰς μῆκος καταπληκτικόν. Μία τῶν δύο τούτων ἀλύσεων ἔχει ὑπὲρ τὰς διςχιλίας κορυφάς. Τὸ θέαμα τοῦτο ὑπερβαίνει κατὰ τὴν λαμπρότητα πᾶν ὅ,τι δύνανται νὰ παράσχωσιν αἱ Ἀλπεῖς καὶ τὰ Ἰμαλαῖα, διότι ἡ ἔλλειψις ἀτμοσφαίρας καὶ ἐπομένως ἡμιχρῶν, συγκρινωσὼν καὶ καθιστωσὼν ἥττον αἰρνιδίαν τὴν μετάβασιν ἀπὸ τοῦ φωτὸς εἰς τὴν σκιάν, δίδει εἰς τὰς τοπογραφίας αὐτὰς ὅψιν παράδοξον καὶ ἀγρίαν, μηδεμίαν ἔχουσαν ἀναλογίαν πρὸς ἄλλας.

Ὁ ἀξιοσημειώτερος τῶν κρατῆρων τούτων εἶναι ὁ Γασανδῆ, οὗ ἡ διάμετρος δὲν εἶναι ἐλάσσων τῶν 86 χιλιομέτρων· περιβάλλεται δὲ ὑπὸ προχώματος ἢ τείχους δεσπόζοντος ὁροπέδιον περίπου 9600 ποδῶν. Εἰς τὸ κέντρον εὑρεται σύμπλεγμα ὀρέων κωνικῶν, ὑψηλῶν 7000 πόδας, παρὰ χθόντων ἀναμφισβόλως ὑπὸ τῶν τελευταίων ἐντάσεων τῆς ἐκρήξεως. Τὸ ὁροπέδιον διαπερῶσι πολλαὶ βαθεῖαι σχισμίδες, αἵτινες ἀκτινοβολοῦσι περὶ τὸν κρατῆρα ἐπὶ μήκους ἐπέκεινα τῶν 160 χιλιομέτρων. Εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ προχώματος ἐσχηματίσθη νέος κρατῆρ ἔχων πλάτος 28 σχεδὸν χιλιαμέτρων, ἡ δὲ ἐξερρευομένη λάβα χύνεται ἐπὶ τοῦ ὁροπεδίου.

Ἄς ἀναφέρωμεν προσέτι τὸν Εὐδοξον καὶ τὸν Ἀριστοτέλη, δύο γιγαντιαίους κρατῆρας, ὧν τὰ τείχη ἔχουσιν ὕψος ἄνω τῶν 41000 ποδῶν, τὸν *Priesmeker*, πρὸς δυσμὰς τοῦ ὁποίου δύναται τις νὰ ἴδῃ πολλὰ

σχίσματα συσπλεγόμενα τόσον, ὥστε καθίστανται ἀόρατα, τὸν Θεόφιλον, τὸν Κύριλλον καὶ τὴν Αἰκατερίνην, σοβαρὸν σύμπλεγμα κρατῆρων, ὅπερ παριστᾷ εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν ἅπαντας τοὺς προδήλους χαρακτῆρας τῆς φοβερᾶς δυνάμεως τῶν ἡφαιστειῶν, ἐξ ὧν παρήχθη, τὸν Πλάτωνα, ἔχοντα ὕψος 8000 ποδῶν, οὗ ἡ γραφικὴ σκιά κατατέμνεται ἐπὶ τοῦ ὁροπεδίου, ὡς αἱ τύρσεις καὶ αἱ κορυφαὶ μητροπολιτικῆς ἐκκλητίας. Πρὸς δυσμὰς κεῖται στενὴ κοιλὰς πλάτους 9 χιλιομέτρων καὶ μήκους 420 μεταξὺ δύο σειρῶν ὀρέων (αἱ Ἀλπεῖς), ὧν κορυφαὶ τινες φθάνουσιν εἰς ὕψος 8000 ποδῶν. Ἄς ἀναφέρωμεν ἐπίσης τὸν Πικῶ (α), ἐν τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων παρὰδειγμάτων κρατῆρος μεμονωμένου, τὸν Τυχῶ (β), ἓνα τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων κρατῆρων τῆς σελήνης οὐ μόνον διὰ τὰς διαστάσεις τῆς, ἀλλὰ καὶ διότι διατελεῖ τὸ κέντρον τῶν διαστάσεων τῶν φωτεινῶν ἐκείνων ταινιῶν, ὧν τινες ἐκτείνονται ἕως 1600 χιλιάμετρα εἰς πεδιάδας, κοιλάδας καὶ ὄρη. Αἱ φωτειναὶ αὗται ἀκτῖνες, παρατηρούμεναι μετ'ηλεκτρόπιον, τόσον πολλαὶ εἶναι, ὥστε παρέχουσιν εἰς ὅλον ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ δίσκου τῆς σελήνης λάμψιν ἰδιαιτέραν, ἥτις κατὰ τὴν πανσέληνον δύναται νὰ θεωρηθῇ μετ' ὀφθαλμὸν.

Ὁ Οὐάργεντίν (*Wargentín*) εἶναι ἐπίσης κρατῆρ, ὅστις φαίνεται ὅτι μέχρι τοῦ χείλους ἐγεμίσθη ἀπὸ ἰλὺν καὶ βράζουσας λάβαν. Ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Ἀρίσταρχος ἔχουσι, κυρίως ὁ τελευταῖος, τὴν δύναμιν νὰ παρέχωσι λίαν ἐπαισθητῶς τὸ ἐναντίον φῶς. Ἄς ἐνδιατρίψωμεν ὁμῶς μικρὸν ἐπὶ συμπλέγματος κώνων περιεργωτάτων, διελ.

(α) Διάστημα: Ἰταλὸς σοφὸς ἀκμάσας κατὰ τὸν 16 αἰῶνα καὶ ἀποδιώτας μόλις τριακονταετῆς.—Σημ. Ὁμήρου.

(β) Tycho-Brahé, διάστημα: ἀστρονόμος γεννηθεὶς τῇ 1546 εἰς Σκανίαν καὶ κατασκευάσας ἐν τινὶ νήσῳ τῆς Δανιμαρκίας, ἐπινεύσει τοῦ βασιλέως, ἀστεροσκοπεῖον ἐν ᾧ διέμεινε 47 ἔτη (1580-1597). Ἰδίως ἡττολήθη ἐπιτυχῶς λίαν εἰς παρατηρήσεις περὶ τῆς σελήνης.—Σημ. Ὁμήρου.

τοῦ Ἀρχιμήδους, τοῦ Αὐτολύκου καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους. Οἱ τύποι οὗτοι, οἱ βεβαίως μᾶλλον καταφανεῖς τῶν ἡφαιστείων σχηματισμῶν, κεῖνται εἰς θέσιν θαυμασίαν, ὥστε ὁ παρατηρητὴς εὐκόλως δύναται νὰ θαυμάσῃ τὰς μορφὰς αὐτῶν, νὰ παρατηρήσῃ τὴν φύσιν, νὰ μελετήσῃ τὸ ὕψος ἄνω τῆς κατὰ μέσον ὄρον ἐπιφανείας τῆς σελήνης.

Ὁ Ἀρχιμήδης, ὁ ἀξιολογώτερος τοῦ συμπλέγματος κρατῆρ, ἔχει διάμετρον 83 χιλιαμέτρων, τὸ δὲ κατὰ μέσον ὄρον ὕψος τοῦ ἄνω τοῦ ὄροπεδίου εἶναι σχεδὸν 4300 πόδας· κορυφαί τινες τοῦ προχώματος ὑψοῦνται ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ περισσύτερον, αἱ δὲ γραφικαὶ σκιαὶ τῶν διαγράφουσιν ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου σειρὰν τόξων καὶ κωδωνοστασιῶν. Ὁ Ἀρχιμήδης ὑστερεῖται κεντρικοῦ κῶνου, ἀλλ' εἰς τὸ πάχος τοῦ προτειχίσματος ἐξέχουσι δύο κρατῆρες σχετικῶς μικροί, προσφάτως σχηματισθέντες. Ὁ προμαχὼν εἶναι λαμπρὸν παράδειγμα τῶν σχηματισμῶν αὐτῶν· οὗτοι δὲ εἰσὶν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ὑψηλὰ ἐπίπεδα, μεμονωμένα τὰ μὲν ἀπὸ τὰ δὲ, σχηματίζοντα σειρὰν ὁμοκέντρων στρώσεων ἐξ εὐρέων τμημάτων κύκλου, ἀνηκόντων εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ κρατῆρος, καὶ ἐκ διακριτικῶν σχισμάτων, ἐχόντων πλάτος ἐνὸς καὶ ἡμίσεος χιλιαμέτρου καὶ ἐπὶ τέλους, μετὰ 460 χιλιάμετρα, ὄντων ἀοράτων. Τινὲς τῶν ἀνεξερευνήτων τούτων κρημνῶν φαίνεται ὅτι ἐγεμίσθησαν ὑπὸ μερικῶν καταπτώσεων· καὶ ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ χείλους τῶν ἀποκρήμων ἀυλακώσεων δὲν δύναται τις νὰ ἴδῃ τὸν βυθὸν, εἰμὴ μόνον σκιὰν 46 χιλιαμέτρων. Τὸ Ἀπενίνον εἶναι λαμπρὰ ἄλυσις ὀρέων ἐκτεινομένων ἐπὶ μήκους 720 χιλιαμέτρων. Ἡ ἄλυσις αὕτη ὑψοῦται βαθμῆδόν ἄνω τοῦ ἐπιπέδου τῆς σελήνης· κατ' ἀρχὰς προέχουσιν ὡς πομφόλυγες ἄνω τοῦ σεληνιακοῦ δίσκου λοφίσκοι καὶ ἔπειτα καθίστανται ὄρη, ἀποτελεῦντα ὠραίαν σειρὰν κορυφῶν ἀποκρήμων, ὧν τὸ ἑκτακτον ὕψος (20,000 πόδας) καὶ ἡ ἑκτακτος ὄψις ἀποτελοῦσιν ἐν τῶν ὠραιότατων καὶ καταπληκτικωτάτων πανοραμμάτων ἐξ ὧν ἡ

φαντασία δύναται ν' ἀντιληφθῇ. Πρὸς τὰ βορειοανατολικά ἡ κλιτὺς τῆς ἀλύσεως ταύτης ἀπολήγει εἰς ἐπιφάνειαν ἀπότομον καὶ σχεδὸν κάθετον, ἐνῶ μακρὰν καθίσταται ἐν τῇ πεδιάδι πυκνὴ καὶ κατατετμημένη ἡ σκιά κορυφῆς ἕως οὗ ἐξαφανίζεται ἐν τῇ ἡμιχρoιᾷ τῇ ἀποτελουμένῃ ὑπὸ τῆς κάμψεως τῆς τελήνης.

Εἴπομεν ὅτι τὸ μᾶλλον ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου εἶναι ἡ ἀφθονία τῶν κρατήρων· ἐποιήταμεν δὲ χρῆσιν τῆς λέξεως ταύτης, καὶ τοι συνεχέστερον ὑπάρχει μεγάλη διαφορά τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τοῦ ὕψους πρὸς τοὺς γῆινους κρατῆρας, οἵτινες ἐν γένει εἶναι ὀπῆ, κοιλότης εἰς τὴν κορυφὴν ὄρους, καὶ ὧν ὁ πυθμὴν εἶναι ὑψηλότερος ἢ ἡ περίξ ἐπιφάνεια. Εἰς τοὺς σεληνιακοὺς κρατῆρας συνήθως ἀπαντᾶται τὸ ἐναντίον, τοῦ πυθμένος ὄντος ἐπαισθητῶς κάτω τοῦ μέσου ἐπιπέδου, τοῦ ὕψους τῶν προχωμάτων, μετρωμένων ἐσωτερικῶς, μὴ ὄντος παρὰ τὸ ἡμισυ ἢ τὸ τρίτον τῆς ἀληθοῦς βαθύτητος τῶν κρατήρων. Γήινά τινα μέρη παρέχουσιν ἐντούτοις προφανεῖς ὁμοιότητας πρὸς τινα μέρη τῆς ἐπιφανείας τῆς σελήνης, ὁμοιότητας αἵτινες θ' ἀπεδεικνύοντο ἐπαισθητότεραι ἂν τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐδύναντο νὰ παρατηρηθῶσι διὰ τηλεσκοπίου. Τὸ παράδειγμα, ὅπερ συνηθέστερον προβάλλουσιν, εἶναι ὁ Βεσοῦβιος μετὰ τῆς περίξ χώρας, τῆς καλουμένης Φλεγραιανᾶς Πεδίας. Ἡ ὁμοιότης αὕτη τόσον ἐξέπληξε τὸν καθηγητὴν Φίλιππον (*Phillips*), ὥστε ἀπεκάλει τὴν σελήνην μέγα Φλεγραιανὸν Πεδίων. Ὁ Βεσοῦβιος εἶναι ἐν τῶν μεγίστων ἡφαιστείων τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἐν τῇ σελήνῃ θὰ ἦτο εἰς τῶν μικρῶν κρατήρων τῶν μόλις ὀρατῶν περίξ τοῦ Κοπερνίκου καὶ τῶν ἄλλων σεληνιακῶν γιγάντων.

Ἡ δυσαναλογία αὕτη ἐδύνάτο μάλιστα νὰ παραγάγῃ ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ ἡφαιστείου χαρακτήρος τῶν σεληνιακῶν κρατήρων ἂν δὲν παρετήρουν, ὡς καὶ ἐν τῇ γῇ, τὸν κεντρικὸν ἐκεῖνον κῶνον ὃν ὄλοι οἱ σοφοὶ θεωροῦσι σήμερον ὡς ἀποτέλεσμα τῆς

φθονούσης ισχύος τῆς ἐκρήξεως, ὡς τὸν τελευταῖον ἀγῶνα δυνάμεως μὴ οὕσης πλέον ἀρκετὰ ἰσχυρὰς ἵνα ἐκπέσῃ μακρὰν τοῦ στομίου τὰς καιούσας ὕλας.

Ἄλλως τε ταῦτα δὲν εἶναι τὰ μόνον τῆς ὁμοιότητος χαρακτηριστικὰ καὶ σήμερον ὅλοι εἰσὶ σύμφωνοι περὶ τοῦ πλουτωνίου χαρακτηριστοῦ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἐδάφους τῶν παρατηρουμένων εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σελήνης. Ἐξετάσωμεν ὅθεν τοὺς ὅρους ὑφ' οὓς ἀνοίγονται καὶ σχηματίζονται τὰ γήινα ἡφαίστεια· οὕτω, λαμβάνοντες ὑπ' ὅψιν τὰς διαφορὰς ὡς οἱ ἀστρονόμοι καὶ οἱ φυσιολόγοι ἀπέδειξαν διὰ τὴν σελήνην, θὰ τύχωμεν ἀκριβῆ ὅρον συγκρίσεως.

Ἡ ἀρχὴ τῶν ἐκρήξεων ἀποδίδεται εἰς τὴν εὐδιάχετον δυνάμιν τῶν ἀτμῶν· εἰς τὸν γήινον φλοιὸν σχηματίζεται ὁπῇ δι' ἧς ἐκσφενδονίζονται τέφραι, σκωρίαι, λάβρα, αἵτινες, ἐπαναπίπτουσαι περὶ τὸ στόμιον, ἀποτελοῦσιν ὅρος, οὗ τὸ κέντρον συγκατανεῖ πρὸς τὴν ἑδραν τῆς ἐκρηκτικῆς δυνάμεως. Τὸ ὕψος καὶ τὸ πλάτος τοῦ ἡφαιστείου ἐξαρτῶνται καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς ἐκρήξεως καὶ ἐκ τῆς μορφῆς καὶ τοῦ βάρους τῶν ἐκσφενδονιζομένων ὑλῶν. Τὸ ὑφαίστειον παρουσιάζει κῶνον ὅτε μὲν ἐντελῆ, ὅτε δὲ ἀποτετμημένον, εἴτε διότι ἡ κορυφὴ τοῦ ὅρους, ἡ κατ' ἀρχὰς ἀπολήγουσα εἰς ἄκραν, παρεσύρθη διὰ μιᾶς ἢ κατεστράφη ἀνεπαιθήτως, εἴτε διότι μετὰ μακρὸν διάλειμμα δευτέρα ἐκρηγῆς ἐπελθοῦσα ἡλλοίωσε τὴν μορφήν· δύναται δὲ νὰ συμβῇ τότε, ὥστε ὁ πρῶτος κρατῆρ νὰ ὑποπέσῃ, κατὰ τὴν ἀξίαν, εἰς δευτεροβάθμιον, ὡς συνέβη εἰς τὸν Βεσούβιον κατὰ τὴν ἐκρηγῆν τοῦ 1631, ὅτε ὁ μέγας κῶνος, ὁ σήμερον γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Βεσούβιος, ἐσχηματίσθη ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ἀρχικοῦ ὅρους *Σόμμα*.

Ὁ χρόνος τῶν ἡφαιστείων ἐκρήξεων πρὸ πολλοῦ ἐτελείωσεν ἐν τῇ σελήνῃ, ὥστε ἀποβαίνει ἡμῖν ἀδύνατον νὰ ἐκτιμήσωμεν αὐτὰς ἄλλως ἢ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων των.

Τῶν ὅρων μὴ ὄντων τῶν αὐτῶν διὰ τὰς δύο σφαίρας, δὲν ὑπάρχει λόγος ἵνα ἐκπλή-

ξωσιν ἡμᾶς αἱ διαφοραὶ ὧς θὰ παρατηρήσωμεν. Ἡ ἐπαισθητοτέρα τούτων συνίσταται ἐν τῷ ἀπείρῳ πλάτει τῶν σεληνιακῶν κρατῆρων καὶ ἐν τῇ ἐξαιρετικῇ δυνάμει ἣτις ἐξεσφενδόνισεν εἰς 40 χιλιάμετρα μακρὰν τοὺς σωρούς αὐτοὺς, τὰ ἐκ σκωριῶν ὄρη αὐτά. Τῶντι· δι' ἑλλειψιν ἀτμοσφαίρας, ἡ ταχύτερα κατάψυξις τοῦ σεληνιακοῦ φλοιοῦ ἤγαγεν εἰς μέγιστον βαθμὸν τὴν ἐκρηκτικὴν δυνάμιν καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον αἱ ἐκσφενδονισθεῖσαι ὕλαι δὲν ἀπῆντησαν ἀντίστασιν ἐν τῇ πορείᾳ των διὰ τοῦ ἀχανοῦς. Τέλος, ἂν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἡ δυνάμις τῆς βαρύτητος εἶναι ἐξάκις μεγαλητέρα ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς σελήνης ἢ παρ' ἡμῖν, δὲν θὰ ἐκπλαγῇ πλέον διὰ τὰς ἐξαιρετικὰς διαστάσεις τῶν κρατῆρων αὐτῶν.

Ἡ παραγωγὴ τοῦ ἀτμοῦ διὰ τῆς συναφείας τοῦ ὕδατος πρὸς ὕλας ἀναδραζούσας ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἡμετέρας σφαίρας εἶναι ἡ γενικῶς ὁμολογουμένη αἰτία τῶν γήινων ἐκρήξεων. Τὸ αὐτὸ ὁμῶς δὲν συμβαίνει καὶ ἐν τῇ σελήνῃ, ἣτις δὲν ἔχει ὕδωρ. Τυχχάνουτιν ἄρα γε συνδυασμοὶ χημικοὶ μὲ θειοῦχον βάσιν, ὡς διατείνεται ὁ καθηγητὴς Δάνας; ἢ, ὅπως θέλουσιν οἱ καθηγηταὶ Νασμῆθ καὶ Κάρπεντερ, ἡ στερεοποίησις ἐπέφερε τὰς ἀλληλοδιαδόχους ταύτας ἐκρήξεις;

Εἶπομεν ὅτι εἶδος διώρυγος ἐσχηματίζετο κατ' ἀρχὰς· αἱ τηκόμεναι ὕλαι, οἱ λίθοι, τέφραι, σκωρίαι, κτλ. ἐπαναπίπτουσι περὶ τὴν ὁπῇ καὶ ἀποτελοῦσι περίβολον ἢ περίφραγμα, ὅπερ ἀδιαλείπτως αὐξάνει· τὸ στόμιον τοῦ ἡφαιστείου εὐρύνεται διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ἐκρήξεως· ἀλλ' ὅταν αὕτη καθίσταται ἥττον σφοδρά, αἱ ὕλαι, ἀντὶ νὰ ἐπαναπέσωσιν ἔξω τοῦ κρατῆρος, ἀποτελοῦσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μικρὸν κῶνον διατρυπημένον· συνεχῶς δὲ ἡ λάβρα πληροῖ ὀροπέδιον ὁμαλόν. Ὅτε μὲν πολλὰ ὅπα ἐν τῷ κεντρικῷ κῶνῳ ἐπιτρέπουσιν εἰς τὰς τηκόμενας ὕλας νὰ ἐξέρχωνται, ὅτε δὲ σχηματίζονται πολλοὶ κῶνοι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀρχικοῦ κρατῆρος, ἀποδεικνύοντες τὴν διακοπὴν καὶ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐκρηκτικῶν κινήσεων. Δύναται τις νὰ ἴδῃ

παραδείγματα τῶν ἀλληλεδιαδόχων αὐτῶν κινήσεων εἰς τινὰς τῶν σεληνιακῶν κρατήρων, τὸν Κοπερνίκον, τὸν Ἐρατοσθένη, τὸν Γασανδῆ, κτλ. Ὅταν εἰς κρατὴρ ἔχῃ δύο προχώματα, δύναται τις νὰ πιστοποιήσῃ ὅτι συνέβησαν δύο ἐκρήξεις ἀνίσου δυνάμεως, ἐκτὸς ὅμως, ὅπερ σπανιώτατον, ἂν τὸ ἐσωτερικὸν πρόχωμα ὀφείλῃται εἰς πτώσιν προξενηθεῖσαν ὑπὸ ἡφαιστειῶν δονήσεων ἢ διαδοχικῶν ἐναλλαγῶν μεγίστου φύχους καὶ μεγίστης ψυχρότητος. Ἐπίσης συνέβη παράσιτοι κρατῆρες ν' ἀπωθήσωνται καὶ ἀνατρέψωνται παλαιότες κρατῆρας, ἢ μυриаδες μικρῶν κρατήρων, ὁμοίων πρὸς πομφόλυγας, ὥς βλέπει τις εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀναδράζοντος ὕδατος, οἷτινες ἤθελον στερεοποιηθῇ, συνεσφίγγθησαν οἱ μὲν πρὸς τοὺς δὲ, ἀποτελέσαντες ἀληθὴ Φλεγραιανὰ πεδία.

Ἐντούτοις μέρη τινὰ τῆς σεληνιακῆς ἐπιφανείας δὲν παρουσιάζουσι τόσον καθαρῶς ἡφαιστειοῦς χαρακτῆρας· ταῦτα δὲ εἰσὶ τὰ ὀρισθέντα ὑπὸ τὸ ὄνομα κοιλάδες ἢ πεδιάδες ὥς περιβάλλουσι προχώματα. Τὴν ἀρχὴν αὐτῶν δὲν κατῴρθωσαν ἄχρι τοῦδε νὰ ἐξηγήσωσιν, ἐξ ὧν δὲ τῶν γενομένων ὑποθέσεων ἀναφέρωμεν μόνον ἐκείνας αἰτίνας τὰ θεωροῦσιν ὡς ἀρχαίους κρατῆρας γεμισθέντας ἀπὸ λείψανα, ὧν ὅμως δὲν παρουσιάζονται ἵχνη—ὑπόθεσις ἣτις καθιστᾷ ἀπίθανον τὸν ἐπίπεδον καὶ ὁμαλὸν χαρακτῆρα τῶν κοιλάδων.

Πρᾶγμα ἀνεξήγητον· αἱ ἀλύσεις τῶν ὀρέων, αἱ ἄκραι καὶ οἱ λόφοι πυκνοῦνται, συσσωρεύονται εἰς τὸ ἥμισυ βόρειον τοῦ σεληνιακοῦ ἡμισφαιρίου, ὅπου αἱ θάλασσαι εἶναι πολυαριθμότεραι. Ἀξιολογώτεραι τῶν διαφορῶν τούτων ἀλύσεων εἰσὶ τὸ Ἀπεννίνον, ὅπερ ἐκτείνεται ἐπὶ μήκους 620 χιλιαμέτρων καὶ τέμνεται εἰς 3000 κορυφάς, μετὰ τῶν ὁποίων ἐγείρεται τὸ ὄρος Χούγγκενς (*Huyghens*) εἰς ὕψος 18000 ποδῶν· ὁ Καύκασος, ὅστις εἶναι ἐπέκτασις τοῦ Ἀπεννίνου πρὸς βορρᾶν καὶ ὅστις, καίτοι ἦττον ὕψηλός, ἔχει κορυφὰς φθανούσας εἰς ὕψος 11 ἢ 14 χιλιάδων ποδῶν· αἱ Ἀλπεις,

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Β').)

αἷτινες ἐκτείνονται μετὰ τὸ τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ κρατῆρος Πλάτωνος, ἔχουσι 700 κορυφὰς καὶ ἐγκλείουσιν ἀμφοτέρωθεν ἄπειρον καὶ λαμπρὰν κοιλάδα ἣτις ἔχει μῆκος 126 χιλιαμέτρων. Φαίνεται, λέγει ὁ Κ. Νασμῆθ, ὅτι σῶμα ξένον, λίαν ἡφαιστειώδες, ἦλθεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἵνα ὀργώσῃ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σελήνης καὶ ἐσκαψῇ τὴν βαθεῖαν αὐτὴν γραμμὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὀρέων.

Ὡς πρὸς τὰ μεμονωμένα ὄρη, ταῦτα δὲν εἶναι πολλὰ, διὸ μόνον ὀλίγας κορυφὰς θ' ἀναφέρωμεν, αἷτινες ἐγείρονται ἀπότομοι εἰς ὕψος 7000 ποδῶν ἄνω πεδιάδος ὁμαλῆς. Οἱ ΚΚ. Νασμῆθ καὶ Κάρπεντερ θεωροῦσι τὰς ἀλύσεις τῶν ὀρέων ὡς συνεπισώρευσιν κορυφῶν· τὴν ἀρχὴν τῶν ὀφείλουσι, κατ' αὐτοὺς, εἰς ἐπανάληψιν τῶν φαινομένων, ἅτινα παρήγαγον τοὺς μεμονωμένους αὐτοὺς κώνους. Δὲν ὀφείλονται, ὡς ἐδύνάτο τις νὰ πιστεύσῃ, εἰς ἐξεγέρσεις τοῦ σεληνιακοῦ φλοιοῦ, παραχθείσας ὑπὸ ἐσωτερικῶν ταραχῶν· μᾶλλον δὲ παρήχθησαν διὰ τρόπου ἀναλόγου πρὸς ἐκεῖνον ἐν ἄνωτέρῳ ἐξεθέσαμεν διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν κεντρικῶν κρατήρων, ἥτοι δι' ἀσθενοῦς ἐκσφενδυνίσεως λάθας, ἣτις κατόπιν ἐστερεοποιήθη.

Ἐπὶ τῆς γήϊνου σφαίρας συνεχῶς ὄγκοι ἰλὺος ὑγρᾶς, ἀρκετὰ μεγάλοι ὀπώσουν ἵνα σχηματίσωσιν ὄρη, ἐκπέμπονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, συμπαρασύροντες λείψανα βράχων συντετριμμένων ἢ μεταβεβλημένων εἰς κόνιν. Τῷ 1797 πλησίον τοῦ Κούτο χείμαρροι ἰλὺος ὑψώθησαν εἰς τὰς κοιλάδας εἰς ὕψος περίπου 600 ποδῶν, ἀποκλείοντες τὸν ῥοῦν τῶν ποταμῶν, παράγοντες λίμνας καὶ μεταβάλλοντες ὁλοτελῶς τὴν ὄψιν τῆς χώρας.

Ἄν τὸ φαινόμενον ἦναι ἦττον σφοδρὸν, αἱ ἀπορρίψεις θερμοῦ ὕδατος ἀφίνουσι πλησίον τοῦ στομίου τῶν λόφους καπνοῦ· τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ ἀρχὴ ἢ ὑπὸ τοῦ Βερνείλ ἀποδιδομένη εἰς τοὺς ἀναριθμήτους λόφους τῆς Κριμαίας, οἷτινες ὑψοῦνται εἰς 400—300 πόδας ἄνω τῆς πέριξ ἐπιφανείας.

Ἄλλως τε αὐταὶ δὲν εἶναι αἱ μόναι δμοιότητες ὅς πρέπει νὰ σημειώσωμεν μεταξὺ τῶν μεμονωμένων τούτων ὁρέων τῆς σελήνης καὶ τῆς γῆς. Ὁ Δάναος εἰς τὸ ἀρχιπέλαγος Χελωνὴ καὶ ὁ καθηγητὴς Πιάτση εἰς τὸ Βουρβὼν παρετήρησαν ἀληθῆ ὄρη μὴ ἔχοντα ἄλλην ἀρχήν. Τέλος, ὁ καθηγητὴς Σμήθ ἐκ φωτογραφίας ἐσχεδιογράφησε κῶνον σχηματισθέντα ἐξ ἀνυψώσεως εἰς τὸν ὄρμον τῆς Τενερίφης, ὑψηλὸν 80 πόδας, σχήματος παραβολικοῦ καὶ ἔχοντα εἰς τὴν ἄκρην ὀπὴν δι' ἧς πρέπει νὰ ἐξεσφενδονίζετο ἡ λάβα, ἐξ ἧς ἐσχηματίσθη.

(La Nature).

Μετάφρασις * *

ΠΕΡΙ ΤΑΦΗΣ.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς φιλόσοφος παρετήρει ὅτι φύσει κλίνομεν εἰς τὸ δεικνύειν περισσότερον σέβας εἰς ἄνθρωπόν τινα μετὰ τὸν θάνατόν του ἢ ὅτε ἔζη. Ποσάκις τῶντι δὲν ἠκούσαμεν κακολογούμενον ζῶντα, ὅς ἅμα θανὼν ἐτιμήθη καὶ ἐγκωμιάσθη; Ὁ θάνατος ἀναδεικνύει περισσότερους ἥρωας ἢ αἱ ἀνδραγαθίαι, διότι ἡ σκιά τοῦ τάφου ἔχει τὴν εὐγλωττίαν τῆς. Ἡ δικαιολογία ἄρχεται πλησίον τοῦ τάφου καὶ ὁ πρῶτος ψιθυρισμὸς τῆς εὐφημίας συνεχῶς ἀποδεικνύεται ἡχῶ τῆς πρώτης πτυριᾶς τοῦ χώματος ὁπερ πίπτει ἐπὶ τῆς σοροῦ.

Εἰσέτι δὲν εὐρέθη λαὸς ἀρχέτυπος ἢ ἄγριος μὴ ἔχων ἐπικηδείους τελετάς.

Τὸ ἔθιμον τῆς ταφῆς φαίνεται ὅτι λίαν ἰδιαίτερον εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος· ὅπου δὲ τὸ ἔθιμον τοῦτο δὲν ὑπάρχει, δὲν ὑπάρχει ὡσαύτως καὶ ἔχνος ἀνθρωπότητος, διότι οὐδεμία τάξις ζώων μερικῶς ὅπωςδὴποτε περὶ τῶν νεκρῶν. Τὰ χρονικά τοῦ ἀνθρώπινου γένους ἀποκαλύπτονται διὰ τῶν λειψάνων τῶν τάφων, οἵτινες ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς ἱστορικῆς περιόδου καὶ παρέχουσιν ἐνίοτε αἰνίγματα ἅτινα καὶ οἱ σοφώτεροι τῶν ἀρχαιολόγων δὲν δύνανται

νὰ λύσωσι. Πρὸς τὸ σκοτεινότατον καὶ λίαν μεμακρυσμένον παρελθὼν συνδεόμεθα δι' ἀτελευτήτου σειρᾶς τάφων, περὶ δὲ τῶν ἀναριθμήτων ἐθνῶν ἡξεύρομεν μόνον ὅτι ἀπέθανον καὶ ἐτάφησαν. Τὸ σρογγύλον καὶ κινούμενον τοῦτοῖσφαιρίδιον, μὲ τὰς ἐκκτοντάδας ἑκατομμυρίων κατοίκων του, εἶναι εὐρὺ κοιμητήριον. Οἱ ζῶντες εἰσὶν ἀπειροσημόριον τῶν θανόντων, ὧν τὰ λείψανα εἰσὶ συγκεχυωμένα εἰς τὴν γῆν, ἣν πατοῦμεν καὶ ἣν λέγομεν ἡμετέραν. Εἴμεθα δρᾶξ ἀνθρώπων μεταξὺ τῶν χιλιάδων ἑκατομμυρίων τοῦ παρελθόντος καὶ αἱ χιλιάδες ἑκατομμυρίων τοῦ μέλλοντος. Μὴ ἐνδιατρίβοντες ἐπὶ πλέον εἰς τὰς φιλοσοφικὰς ταύτας σκέψεις, ἐν αἷς τὸ περὶ κοιμητηρίων ζήτημα ἐπασχολεῖ τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου, νομίζομεν ὅτι ἡ παρούσα σημείωσις παρέχει τι τὸ ἐνδιαφέρον, διότι προτίθεται νὰ γνωστοποιήσῃ τοὺς τρεῖς κυριωτέρους τρόπους τῆς ταφῆς τὴν ταρίχευσιν, τὴν καύσιν καὶ τὸν ἐνταφιασμόν.

Ὁ πρῶτος τῶν τρόπων τούτων δὲν ἰδίαιζε μόνον εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, ὡς πολλὰκις ἐπιστεύθη. Ταρίχευμένα πτώματα (μομίαι) εὐρέθησαν εἰς Μεξικὸν, καὶ οἱ ἀρχαῖοι Περουβιανοὶ, ὡς ἀποδεικνύει τοῦτο ὁ Γκαρσιλάσσο δὲ λὰ Βέγα καὶ ὡς διηγεῖται ὁ Πρέσκοτ, διετήρουν τὰ σώματα τῶν βασιλέων των ὅπως συνείθιζον ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ἐν τῷ ναφ τοῦ ἡλίου (εἰς Κούζκο) οἱ μονάρχαι οὗτοι ἐκαθέζοντο, ὡς εἰ ἔζων ἔτι, ἐπὶ χρυσῶν θρόνων φέροντες τὴν βασιλικὴν στολὴν των καὶ ἔχοντες τὰς μὲν χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, τὴν δὲ κεφαλὴν ὀλίγον κεκλιμένην· θὰ ἐξελάβανέ τις ὅτι ἤθελον νὰ χαιρετίσωσι τὰς βασιλίσσας των, χρυσμένως ἐπίσης καὶ τοποθετημένας εἰς τὸ ἄλλο μέρος ἐν τῷ φρικτῷ τοῦ θανάτου μεγαλείῳ. Οἱ Γουάγχαι, ἰθαγενεῖς τῶν Καναρίων νήσων, ἐταρίχευον ἀπειροκάλως τοὺς νεκρούς των, ἐξήγαγον τὰ ἐντόσθια, ἐξήραινον εἰς τὸν ἀέρα τὰ σώματα, ἤλειπον αὐτὰ μὲ βερενίκιον καὶ περιέκλειον εἰς ζύλινα κιβώτια, ἀφοῦ περιέβαλλον καὶ ἐσφιγκον δι' αἰγοδερμάτων.